

Управління освіти і науки
Волинської обласної державної адміністрації

Регіональна рада молодих вчених при управлінні освіти і науки
Волинської обласної державної адміністрації

Сучасна наука та освіта Волині

*Збірник матеріалів
науково-практичної онлайн-конференції*

20 листопада 2020 року

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СОМАТИЧНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Розпочавши вивчення анатомічної термінології на заняттях німецької мови, ми особливо зацікавилися значенням анатомічних термінів у фразеологізмах. Адже дуже часто ці слова у фразеологізмах перекладаються зовсім по-іншому, часто повністю втрачають своє первинне значення. Крім того, далеко не всі німецькі фразеологізми мають точну відповідність в українській мові.

Ми поставили перед собою мету провести вибірку соматичних фразеологізмів німецької мови, дослідити їх структурно-семантичні параметри, укласти власний німецько-український словник соматичних фразеологізмів, практично використовувати результати нашої роботи на заняттях німецької мови.

Матеріалом дослідження послужили 565 німецьких фразеологічних одиниць з лексемами на позначення частин тіла людини, які були відібрані методом суцільної вибірки з тлумачних та фразеологічних двомовних та одномовних словників.

Існує безліч класифікацій фразеологічних одиниць, що спираються на різні критерії розмежування фразеологічних одиниць та розумінні їхньої сутності. У нашій роботі за основу ми взяли семантичну та семантико-тематичну класифікації. Відповідно до семантичної класифікації ми виділили:

1) фразеологічні зрощення (ідіоми): «jemandem stehen die Haare zu Berge» – волосся стає дибом;

2) фразеологічні єдності: «bis über die Ohren verliebt sein» – закохатись по вуха;

3) фразеологічні сполучення: «den Mund stopfen» – закрити рот, замовкнути;

4) прислів'я, приказки, афоризми: «Besser ein Vogel in der Hand als zehn über Land» – Краще синиця в руці ніж журавель у небі.

Семантико-тематична класифікація включає ФО, які передають:

1) психоемоційну сферу, як позитивні так і негативні емоції: «von einem Ohr bis zum anderen lachen» – сміятися від вуха до вуха;

2) зовнішній вигляд, фізичний стан, інстинкти та бажання: «mit dem Kopf unter dem Arm kommen» – ледве приволокти ноги;

3) характеристику якостей людини, риси характеру: «einen fähigen Kopf haben» – мати світлу голову; бути талановитим, здібним, обдарованим;

4) соціальну поведінку: «mit j-m auf vertrautem Fuß stehen» – бути з кимось у тісних, дружніх стосунках, добрих взаєминах;

5) мовленнєву діяльність: «der Mund steht jemandem nie still» – хтось не замовкає ні на хвилину;

6) перцептивну активність: «eine Nase für etwas haben» – мати нюх;

7) трудову діяльність: «die Hände aus dem Schoß nehmen» – взятися за діло;

8) ментальну сферу, розумову діяльність: «sich hinter die Ohren schreiben» – намотати собі на вус; зарубати собі на носі; запам'ятати.

Фразеологічні одиниці-словосполучення за частиномовним принципом можна поділити на:

а) дієслівні: «einen klaren (offenen) Kopf haben» – мати ясний розум;

б) субстантивні: «das Auge des Gesetzes» – поліцейський, сторож закону;

в) ад'єктивні: «fauler Bauch» – ледар;

г) адвербіальні: «wie vor dem Kopf geschlagen» – бути як громом уражений;

Речення з соматичним компонентом поділяються на:

а) еліптичні: «Stimmt aufs Haar!» – Абсолютно точно!;

б) нееліптичні: «Der Klapperstorch beißt jemanden ins Bein» – бути вагітною.

Серед фразеологічних зворотів виокремлюють також прислів'я та приказки, які утворюють структуру предикації і є завершеними конструкціями: «Vier Augen sehen mehr als zwei.» – Один розум – добре, а два – ще краще.

Кількість фразеологічних одиниць з лексемами на позначення частин тіла людини дуже велика – 565 фразеологічних одиниць. Це вказує на їх важливу роль у розвитку всього фразеологічного фонду мови. Аналіз семантичного змісту соматичних фразеологічних одиниць показав, що найчисельнішою є група фразеологічних зрощень, визначив домінування в їхніх значеннях психоемоційної сфери. Структурно соматичні фразеологізми представлені словосполученнями, еліптичними та повними реченнями, завершеними конструкціями. Домінування словосполучень можна пояснити з позиції їхньої змістовної близькості із словом і можливістю їх використання у функції члена речення.

Список літератури

1. Гаврись В. І. Сталі сполучення слів у сучасній німецькій мові (походження та вживання). Київ, 1971. – 248 с.
2. Москальская О.И. Большой немецко-русский словарь в трех томах. – М., 1999.
3. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови. Київ, 1973. – 280 с.
4. Der Große Duden. Redewendungen und sprichwortliche Redensarten. Mannheim / Leipzig: Meyers Lexikoverlag, 1992. – 748 s.